ROYAL YEAST CAKES
GERIR AFBRAGÐS HEIMATILBÚIÐ BRAUÐ.

Fyrirmynd að gæðum í meir en 50 ár

Helztu tilgátur um uppruna lífs á jörðu.

Ráðgáturnar um uppruna jarðar og alheims og tilkomu lífvera á hnetti vorum munu vera eitthvert hið elzta og um leið erfiðasta viðfangsefni mannsandans.

Ekki hafa ráðgátur þessar orðið auðleystar. Þó vita menn nú, að hnettirnir í sólkerfum alheims fæðast, þroskast og deyja. Mislangur er aldur þeirra, en enginn fær umflúið örlög sín. Og er jörð vor sömu lögum háð.

Torsóttari hefir ráðningin orðið á uppruna lífs á hnetti vorum. Má með sanni segja, að eigi sé lengra komið en það, að ýmsar getgátur — meira eða minna rökstuddar — séu enn sem komið er eina úrlausnin.

Eigi er þó svo að skilja, að færri vísindamenn hafi fengist við að ráða fram úr því, hverng lífverur hafi getað myndast í upphafi og þróast á hnetti vorum, en hinu,, hvernig sjálfur jarðhnötturinn og sólkerfin mynduðust. Uppruni og afdrif hins lifandi lífs hefur frá aldaöðli mannsins og alt fram á vora daga verið það viðfangsefnið, er leika sem lærða varðaði mestu. Flestir hafa nú gert sér einhverja grein fyrir þróun lífs og lífsvera hér í heimi, og verður þá auðsætt, að þó maðurinn sé þroskamesta lífvera jarðar, þá verður hann eigi skilinn úr ættinni við sér þroskaminni lífverur. — Verður því sá, er komast vill fyrir uppruna sjálfs sín, að þekkja uppruna lífs á jörðu.

Hvaðan komum vér? Það hlýtur að vera spurning sem fyr eða síðar skýtur upp í huga vorum. — Hvert förum vér? Svo mun þá líka flestum verða að spyrja sjálfa sig. Og lengst af munu menn hafa lagt meiri áherzlu á að vita, hvað af þeim mundi verða en hvaðan þeir stafi.

Eins og gefur að skilja var lengi fram eftir öldum engin leið til að svara spurningum þessum fyrir tilstyrk þekkingar. — En lífsþráin, sem hverjum manni er í brjósti borin, leitar snemma ósjálfrátt út fyrir tíma og rúm. Hún varpar vonargeislum yfir reginhúmið handan við endimörk jarðlífs vors. Hún knýr mennina til að skygnast um eftir einhverskonar tilveru eftir jarðlífið. Hugboðið um eilífðareðli lífsins verður smámsaman grundvöllur ýmiskonar hugmynda um tilveruna eftir dauðann; og um leið finnum vér hinn fyrsta vísi siðfræðinnar; á hún því upprunalega rót sína að rekja til hugmynda þeirra, er menn gerðu sér um líf eftir dauðann. En þetta líf gat orðið misjafnt, í samræmi við breytni mannsins. Samsvara þessar hugmyndir jafnan menningarstigi því, er sköp þær, og verður aðalkjarninn í hinum fjölmörgu trúarbrögðum um heim allan.

Því er ekki að neita, að allar þær "skýringar" á eðli og afdrifum mannsins, er smámsaman hafa skapast, áður en nokkur veruleg þekking gat látið til sín taka í þessum efnum, hljóta að vera að ýmsu leyti varhugaverðar. Þessar skýringar eru hugboð og hafa verið sömu þróunarlögum háðar og sjálfur maðurinn. Eftir því sem hugmyndir hans um sjálfan sig og um þau afdrif er biðu sín, hafa þroskast og göfgast, eftir því hafa og skýringar á því, sem hlyti að bíða "hinumegin" breyzt, unz þær eru orðnar "opinberaðar" af guði sjálfum og fullnaðarsæla er orðin það markmið, sem unt verði að ná samkvæmt þeim fullkomnustu trúarbrögðum, er enn hafa fram komið — eingyðistrúnni í ýmsum myndum — er þessi æðsta sæla fólgin í samneyti sálarinnar við sjálfan skapara alheimsins. — Eða eins og kristna trúin kemst að orði: "Líkaminn deyr og verður að moldu, en andinn fer til guðs, sem gaf hann." —

Þó að trúarbrögð allra þjóða beri það með sér, að menn hafi aðallega leitast við að gera sér grein fyrir því, sem biði þeirra er jarðlífi lyki, þá er þó kunnara en frá þurfi að segja, að flestöll trúarbrögð reyna líka að gera grein fyrir sköpun alheimsins. En uppruni lífsins hefir verið álitinn minnu varða en afdrif þess á ómælistíma þeim, er framundan lá. — Lífsþráin horfir fram.

Trúarkerfi þau, er nú eru uppi, eru löngu komnar í fastar skorður, áður þekkingin er komin það áleiðis, að hún reyni að fara að leggja orð í belg um uppruna, þróun og afdrif lífsins. Og fjarri fer því, að hún leyfi sér að hrófla við þeim kenningum, er lífsþráin hefir knúð menn til að skapa sér um örlög mannsandans. Þekkingin snýr sér aðallega að því að skilja uppruna og þróun lífsins. Hún verður að horfa aftur, verður að reyna að feta sig afturábak og finna einföldustu undirrót og upphaf jarðlífs, í þeim tilgangi að skilja hvernig fjölbreytni sú, er fyrir augun ber, hefir þróast. Lífsþráin — sem berlegast kemur í ljós í trúnni — hefir aðallega beint athygli mannsins að framtíð andans. — Þekkingarþráin knýr athygli hans að efnisheimi. — Þann heim verður hún að gjörskoða og skilja til hlítar, áður en hún geti gert sér von um að skilja andans heima.

Herbert Spencer hefir haslað þessum tveim eigindum mannsandans völl — lífsþránni er sköp sér trúna, og þekkingarþránni, er sköp vísindin. Hann segir svo: Trú og þekking eru eigi hver annari andstæðar. Trúin mun ávalt halda velli á þeim sviðum, er vísindin geta eigi lagt undir sig. —

Það er eigi fyr en efnafræði og jarðfræði eru búnar að ná nokkrum þroska, að tök urðu á að gera sér einhverja grein fyrir uppruna og þróun lífvera hér á hnetti vorum. Féllu þá smámsaman ýmsar fornar hugmyndir um uppruna lífsins, er sýnt varð fram á, að þær ættu eigi við neina átyllu af rökum að styðjast — að minsta kosti ekki í þeim búningi, er þær birtust í.

Hugmyndum manna — fornum og nýjum, þeim er fótfestu hafa náð — — um upptök lífs, má skifta í fjóra aðalflokka sem hér segir:

Fyrsta og elzta hugmyndin var sú, að lífið kviknaði sjálfkrafa, að lífverur yrðu til fyrir skyndilífgun.

Önnur hugmyndin var sú, að annarlegar lífverur gætu til orðið fyrir samruna sameinda (molekul) efnis úr lífvana líkamum. Er þetta einskonar ódauðleikakenning efnis.

Þriðja hugmyndin er sú, að ólífræn efni geti fyrir ýms áhrif ummyndast í lífræn efni — í lífveru er geti þróast og tímgast.

Fjórða hugmundin er sú, að frjó hinna einföldustu lífvera geti borist lifandi — en í dvala — hnatta í milli og lífnað við og þróast, er það fellur í góða jörð, á einhverjum líffrjóum hnetti í geimnum.

Þá má og nefna eina hugmynd enn, sem þó eigi hefir náð neinu fylgi. Ætlar höfundur hennar (Preyer) að lífið hér á jörðu eigi óðal sitt og uppruna í eldhafi jarðar, meðan hún enn var glóandi, og séu málmar, björg og hamrar einskonar nátttröll, er lífi hafi verið gædd, en "dagað uppi", er jörðin kólnaði og yfirborðið storknaði.

Ekki má skilja niðurröðun þá er nefnd var svo, að hugmyndir þessar um uppruna lífs hafi tekið við hver af annari. Það á þó við um tvær fyrstu tilgáturnar, um skyndilífgan lífvera og um uppruna breytilegra lífvera úr efniseindum dauðra líkama. Báðar eru þessar tilgátur nú dottnar úr sögunni, en tvær hinar síðastnefndu eru samtímis að heita má og berjast enn um völdin.

Þó tvær fyrstu tillögurnar séu nú dottnar úr sögunni, að minsta kosti í þeim búningi, er þær fyrst voru klæddar, eru þær svo einkennilegar, að vert er að gefa þeim nánar gaum.

Hinir fornu grísku heimspekingar urðu, sem kunnugt er, einna fyrstir til að bera fram ágizkanir um uppruna lífs á hnetti vorum, er frábrugðnar voru sköpunarsögum hinna margvíslegu trúarbragða. Bera sumar þessara hugmynda vott um ótrúlega skarpskygni. Má og vera að hér sé að ræða um hugmyndir, er stafi frá enn eldri vitringum eða týndri menningu Austurlanda. Meðal þessara forngrísku hugmynda má nefna skoðanir Anaximanders, f. 620 fyrir Krists burð. Hann áleit, að maðurinn ætti rót sína að rekja til forfeðra, er líkst hefðu dýrum og lifað í sæ. — Um hundrað árum síðar lifðu þeir Heraklitus og Empedokles. Gerir Heraklitus sér grein fyrir baráttu lífveranna fyrir tilveru sinni. En Empedokles er í raun réttri faðir ættliðakenningarinnar, er Darwin og nýrri fræðimenn hafa fullsannað. Hann áleit að jurtir hefðu fyrst allra lífvera orðið til á jörðu, þá hinar óbrotnari dýrategundir, og hafi þær fyrir þróun og þroska leitt til æðri dýra, og loks hafi maðurinn orðið til.

Þessar skarpvitru ályktanir náðu þó eigi fótfestu. Þær voru ótímabærar, og engin þekking var fengin, er gæti leitt sönnur á þær. — Þær gleymdust því, og kenningar Aristotelesar urðu ofan á, er þær komu fram.

Grikkir voru sem kunnugt er þeirrar skoðunar, að öll náttúran væri lífi gædd. Þeir álitu, að alheimurinn væri ein samstarfandi lífsheild. Þessa lífsheild nefndu þeir Kosmos. Og þeir álitu manninn að eins eina sérstæða starfsheild innan vébanda alheims, hinnar yfirgripsmestu starfsheildar. Bæði Platon og Aristoteles héldu þessari skoðun fram. Á þessari skoðun, að alheimurinn sé lífsorku þrunginn, byggist hugmyndin um skyndilífgun lifandi vera. Þær eru getnar af lífsorku alheims. Alt er lífi þrungið í augum hinna grísku heimspekinga. Platon kallar stjörnurnar meira að segja "guðdómleg dýr". Alheimssálin átti itök jafnt í lifandi og dauðu. — —Eftirkomendur Aristotelesar héldu þeirri skoðun fram um langan aldur, að jörðin væri þrungin svo miklu lífsafli, að dýrin, einkum þó hin lægri dýr, kviknuðu úr mold og yrðu til fyrir einskonar samruna eða krystalsmyndun hinna lífþrungnustu efna jarðar. Sumir héldu og því fram, að jörðin væri þrungin skapandi afli, er sí og æ leitaðist við að framleiða lifandi líkami, lifandi dýr. — Aristoteles áleit, að allir rakir hlutir og votir, er þornuðu aftur, gætu framleitt lifandi dýr. Skógurinn framleiðir skorkvikindin, holdið flærnar, úrgangur fæðunnar innýflaorma, jurtirnar yrmlinga, þornaðar grynningar í hafi, er gegnvökna á ný, framleiða fiskana o. s. frv. — Löngu síðar segir rómverska skáldið Lucretius: "Urmull lifandi vera kviknar í skauti jarðar, skapast þær þar fyrir aðstoð regns og brennandi sólargeisla." —

Enda þótt vér vitum nú fyrir löngu síðan, að allar lifandi verur þróast úr eggi eða frjói, eimir þó eftir enn af þessum gömlu grísku hugmyndum bæði í skáldskap og trúarkenningum. — — "Mændi jörð á mergðir barna sinna, móðurástin djúpt í brjósti lá —", segir skáldið. "Af mold ertu kominn, að moldu skaltu aftur verða," segir presturinn síðast orða við hinn látna, o. s. frv.

Hinar grísku tilgátur um kviknun lífs úr moldu voru ráðandi fram á miðja 17. öld. Þá hóf ítalskur náttúrufræðingur, Redi (1626—1698) baráttu gegn þeim. Hann hélt því fram, að líf gæti að eins komið af lífi. Meðal annars sýndi Redi fram á það, að maðkar þeir, er sjást að jafnaði í skemdu keti, komi úr eggjum þeim, "vium" er maðkaflugan verpir í ketið. Þegar Redi varði flugum að komast að kjötinu, með því að þenja gisnu yfir það, gátu þær ekki verpt þar, og lifnuðu þá engir maðkar í ketinu.

Vallisneri gerði nokkru síðar (1700—1710) svipaða uppgötvun viðvíkjandi smáyrmlingum þeim, er oft finnast í aldinum og ætlað var að kviknuðu þar af sjálfsdáðum. Og fleiri tóku í sama strenginn, einkum Swammerdam. Hann sýndi fram á það árið 1737, að ekki kvikna neins konar skorkvikindi sjálfkrafa í dauðum hræjum. —

Tilraunir þessar breyttu þó furðu lítið hinum fornu skoðunum um, að lífið kviknaði sjálfkrafa, enda voru þær nú búnar að standa óhaggaðar öldum saman og orðnar trúaratriði hjá leikum og lærðum.

Tilgátan um að líf kviknaði sjálfkrafa — ekki að eins í jörðu, en hér og þar — varð yfir höfuð feikna lífseig; og enn mun margur maðurinn meðal óupplýstrar alþýðu um víða veröld, sem trúir á skyndilífgun. Margir höfðu það fyrir satt hér á landi um eitt skeið, að lús kviknaði sjálfkrafa á lúsasælum mönnum — og þótti slíkt fremur heilsumerki. Sú skoðun var og algeng um alla Evrópu fram á 19. öld, að öll rotnun, allir maðkar í hræjum, maurar í osti o. s. frv. kviknuðu af sjálfsdáðum.

Pasteur (1822—1895) varð sem allir vita trúnni á sjálfkviknan lífs að bana.

Þó má eigi ætla, að Pasteur hafi þegar í upphafi verið andvígur trúnni á kviknan lifandi vera úr

(Frh. á 7. bls.)

KING GEORGE HOTEL
Eina íslenzka hótelið í bænum
(Á horni King og Alexander).
Th. Bjarnason
Ráðsmaður

Loðvara og húðir
Búið yður snemma undir loðvörutímann. Skrifið eftir ókeypis verðlista með myndum yfir gildrur og önnur tæki. Hæsta verð borgað fyrir skinn, húðir, hrosshár o. s. frv. Sendið tafarlaust. Vér æskjum bréfaviðskifta.
SYDNEY I. ROBINSON
Aðalskrifstofa:
1709-11 Broad St.
Dept. A Regina, Sask.

GAS OG RAFMAGN JAFN ODYRT
ÓKEYPIS INNLEIÐING Á GASI Í HÚS YÐAR.
Við höfum ágætt úrval af gaseldavélum, sem við ábyrgjumst að þér verðið ánægðir með.
Gefið auga sýningu okkar á Gas.Vatnshitunar. tækjum og öðru
Winnipeg Electric Co.
ELECTRIC RAILWAY CHAMBERS (fyrsta gólfi.)

NAFNSPJOLD

HEALTH RESTORED
Lækningar án lyfja
Dr. S. G. Simpson N.D., D.O. D.C.
Chronic Diseases
Phone: N 7208
Suite 207 Somerset Blk.
WINNIPEG. — MAN.

Dr. M. B. Halldorson
401 Boyd Bldg.
Skrifstofusími: A 3674.
Stundar sérstaklega lungnasjúkdóma.
Er að finna á skrifstofu kl. 11—12 f. h. og 2—6 e. h.
Heimili: 46 Alloway Ave.
Talsími: Sh. 3158.

TH. JOHNSON,
Ormakari og Gullsmiður
Selur giftingaleyfisbréf.
Serstakt athygli veitt pöntunum og viðgjörðum útan af landi.
264 Main St. Phone A 4637

Dr. B. H. OLSON
216-220 Medical Arts Bldg.
Cor. Graham and Kennedy St.
Phone: A-7067
Viðtalstími: 11—12 og 1—5.30
Heimili: 921 Sherburn St.
WINNIPEG, MAN.

ARNI G. EGERTSSON
íslenzkur lögfræðingur,
hefir heimild til þess að flytja mál bæði í Manitoba og Saskatchewan.
Skrifstofa: WYNYARD, SASK.

DR. A. BLÖNDAL
818 Somerset Bldg.
Talsími N 6410
Stundar sérstaklega kvensjúkdóma og barna-sjúkdóma. Að hitta kl. 10—12 f. h. og 3—5 e. h.
Heimili: 806 Victor St.—Sími A 8180

W. J. Lindal J. H. Lindal
B. Stefánsson
Íslenzkir lögfræðingar
708—709 Great West Permanent Building
356 MAIN STR.
Talsími A4963
Þeir hafa einnig skrifstofur að Lundar, Riverton, Gimli og Piney og eru þar að hitta á eftirfylgjandi tímum:
Lundar: Annanhvern miðvikudag.
Riverton: Fyrsta fimtudag í hverjum mánuði.
Gimli: Fyrsta Miðvikudag hvers mánaðar.
Piney: Þriðja föstudag í mánuði hverjum.

Talsími: A8889
DR. J. G. SNIDAL
TANNLÆKNIR
614 Somerset Block
Portage Ave. WINNIPEG

DR. J. STEFÁNSSON
216 MEDICAL ARTS BLDG.
Horni Kennedy og Graham.
Stundar eingöngu augna-, eyrna-, nef- og kverka-sjúkdóma.
Að hitta frá kl. 11 til 12 f. h. og kl. 3 til 5 e. h.
Talsími A 3521.
[illegible] River Ave. F. 2691

DR. C. H. VROMAN
Tannlæknir
Tennur yðar dregnar eða lagaðar án allra kvala
Talsími A 4171
505 Boyd Bldg. Winnipeg

Stefán Sölvason
Teacher of Piano
Ste. 17 Emily Apts.
Emily St. Winnipeg.

J. J. SWANSON & CO.
Talsími A 6340.
611 Paris Building.
Eldsábyrgðarumboðsmenn
Selja og annast fasteignir, útvega peningalán o. s. frv.

Dr. K. J. Backman
Specialist in Skin Diseases
404 Avenue Block, 265 Portage
Phone: A 1091
Res. Phone: N 8538
Hours: 2—6.

DAINTRY'S DRUG STORE
Meðala sérfræðingur.
"Vörugæði og fljót afgreiðsla" eru einkunnarorð vor.
Horni Sargent og Lipton.
Phone: Sherb. 1166.

J. H. Stitt . G. S. Thorvaldson
Stitt & Thorvaldson
Lögfr. og málafærslumenn.
807 Union Trust Bldg.
Winnipeg.
Talsími: A 4586

Mrs. Swainson
627 Sargent Ave.
hefir ávalt fyrirliggjandi úrvalsbirgðir af nýtízku kvenhöttum. Hún er eina íslenzka konan, sem slíka verzlun rekur í Winnipeg. Íslendingar! Látið Mrs. Swainson njóta viðskifta yðar.

Kr. J. Austmann
M.A., M.D., L.M.C.C.
Skrifstofa: 724½ Sargent Ave.
Viðtalstímar: 4.30 til 6 e. h. og eftir samkomulagi.
Heimasími: B. 7288
Skrifstofusími: B 6006

A. S. BARDAL
selur líkkistur og annast um útfarir. Allur útbúnaður sá besti. Ennfremur selur hann allskonar minnisvarða og legsteina.
843 SHERBROOKE ST.
Phone: N 6607 WINNIPEG

MRS B. V. ISFELD
Pianist & Teacher
STUDIO:
666 Alverstone Street.
Phone: B 7020

Arthur Furney
Teacher of Violin
932 Ingersoll Street
PHONE: N 9405.

EMIL JOHNSON — A. THOMAS
Service Electric
524 SARGENT AVE.
Selja rafmagnsáhöld af öllum tegundum.
Viðgerðir á Rafmagnsáhöldum, fljótt og vel afgreiddar.
Talsími: B-1507. Heimasími: A-7286

Professor Scott.
Sími N-8106
Nýjasti vals, Fox Trot ofl.
Kensla $5,00
290 Portage Ave.,
Yfir Lyceum.